

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри банківської та страхової справи
В. Д. Бігдашем

Затверджено на засіданні кафедри банківської та страхової справи
(протокол № 4 від 03.10.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Бігдаш В. Д. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2008. — 54 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, методичні матеріали до семінарських та практичних занять з дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”, плани практичних і семінарських занять, тести для семінарських і практичних занять, методичне забезпечення самостійної роботи студентів, зміст, вказівки та завдання для самостійної роботи, методичне забезпечення контролю знань, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення дисципліни — засвоєння знань щодо організації грошових та кредитних систем зарубіжних країн в умовах існування розвинених фінансових ринків та розгалуженої системи кредитно-фінансових інститутів.

Для досягнення цієї мети програмою дисципліни передбачено виконання таких завдань:

- вивчення змісту основних економічних категорій, що визначають характер функціонування грошових та кредитних систем у зарубіжних країнах;
- визначення системи факторів, що впливають на формування національних грошово-кредитних систем;
- опанування навичками аналізу сучасних проблем розвитку грошового обігу та кредитної системи, шляхів їх вирішення, виходячи із аналізу досвіду зарубіжних країн;
- опанування навичками аналізу шляхів розвитку вітчизняної грошово-кредитної системи в контексті загальноцивілізаційних процесів.

Предмет дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” — відносини, що виникають у процесі еволюції сучасних грошових та кредитних систем у зарубіжних країнах.

Міждисциплінарні зв'язки дисципліни

Вивчення дисципліни базується на оволодінні студентами таких дисциплін, як “Макроекономіка”, “Фінанси і кредит”, “Гроші та кредит”, “Фінанси”, “Міжнародна економіка”. Дисципліна “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” має практичне значення, оскільки не лише знайомить студентів з видами банківських та небанківських установ і сутністю окремих з них, а й допомагає при оволодінні фахових економічних дисциплін, розв'язанні практичних завдань та ситуацій.

Вимоги до студентів, що вивчають дисципліну

Для досягнення мети та завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати запланований обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у семінарських та/або практичних заняттях), пройти рубіжний контроль у вигляді відповідей на контрольні тестові завдання, а також самостійних (позааудиторних) занять у формі виконання письмових контрольних робіт (якщо вони передбачені навчальним планом).

При виконанні письмових контрольних робіт студентам, як правило, необхідно проконсультуватися у викладача (лектора) і узгодити з ним тематику, зміст контрольної роботи у вигляді розгорнутого плану та обов'язкові для використання літературні джерела. Для виконання контрольних робіт студенти повинні використовувати рекомендовану літературу, наведену в списку, а також інші джерела інформації (Інтернет та періодичні видання, матеріали страхових компаній з тематики контрольної роботи тощо). Наявність у контрольній роботі оригінальних матеріалів, результатів власних аналітичних досліджень та висновків автора є необхідною умовою позитивного оцінювання роботи студента.

Остаточний контроль рівня набутих знань

Завершується процес навчання складанням іспиту (заліку). Контрольні питання для підготовки до іспиту (заліку) наведені далі. До іспиту (заліку) допускаються студенти, які опрацювали робочу програму дисципліни в повному обсязі, пройшли всі стадії рубіжного контролю і не мають поточних заборгованостей.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ з дисципліни “ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”

Пояснювальна записка

Практичне заняття — форма навчального заняття, під час якого студенти детально вивчають окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та набувають вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття, як правило, ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі — тестах для виявлення ступеня опанування студентами необхідних теоретичних положень, завданнях різної складності для розв'язання їх на занятті. Практичні заняття проводяться таким чином:

1. Вступне слово викладача (мета заняття, основні проблеми, що розглядатимуться).

2. Коротке опитування.
3. Самостійне виконання завдань.
4. Аналіз типових помилок.

Під час практичних занять проводяться ділові ігри, тематика яких пов'язана з конкретними проблемами грошово-кредитних систем зарубіжних країн або з прикладними питаннями здійснення підприємницької діяльності, може містити завдання ситуаційного моделювання з актуальних проблем грошово-кредитних систем зарубіжних країн та ін.

Підготовка до практичних занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної підготовки студента. При проведенні цих занять студенти можуть виконувати самостійну роботу як індивідуально, так і невеликими групами.

Семінарське заняття — форма навчального заняття, на якому відбувається обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти готують тези виступів, реферати. Все це потребує певної самостійної роботи. На кожному семінарському занятті викладач оцінює виступи студентів, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

Семінар є одним з основних видів практичних занять і ефективним засобом розвитку у студентів культури наукового мислення. Викладач у ході семінарського заняття може вирішувати такі завдання:

- повторення та закріплення знань;
- контроль знань;
- педагогічне спілкування, творча співпраця;
- узагальнення і оцінювання знань студентів.

Мета семінарів при вивченні дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” — ознайомлення студентів з особливостями самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання, підготовка до написання рефератів, формування навичок участі у колективних заходах — навчальних прес-конференціях, круглих столах, дискусіях.

Реферат — форма роботи цікава і поліваріантна. Її використання потребує значної попередньої роботи як студентів, так і викладачів. До того ж у ході самого заняття важливо створити умови, які стимулювали б процес творчості, дискусії.

Дискусія є однією з найпоширеніших форм семінарського заняття. Мета дискусії — виявити відмінності в розумінні питання і у творчій суперечці установити істину, знайти спільну точку зору. Змістовна

самостійна підготовка студента у цьому разі — накопичення необхідних знань з теми. Дискусія збагачує зміст вже відомого студентам матеріалу, допомагає його впорядкувати і закріпити.

Прес-конференція застосовується і виправдовує себе, як правило, тоді, коли йдеться про семінар, на якому розглядаються складні теоретичні проблеми, категорії та формування.

Особливості побудови семінару у цьому випадку такі:

- група складає запитання щодо проблеми, авторів найбільшої кількості питань зараховують до учасників прес-конференції;
- автори найцікавіших запитань займають місця за столом учасників і задають запитання групі.

Механізм проведення прес-конференції достатньо традиційний. Важливо обмеження в часі, оскільки буде втрачена динаміка і весь семінар “розвалиться”. Ця форма цікава для студентів, тут може виявитись їх самостійність і творчість, але коригуюча і оцінююча роль належить викладачеві.

У практиці викладання дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” будуть застосовуватися поєднання таких видів семінарських занять:

- семінар запитань і відповідей;
- семінар — розгорнута бесіда, яка передбачає ґрунтовну підготовку студентів з питань;
- семінар, що передбачає усні відповіді студентів з наступним їх обговоренням;
- семінар — дискусія за принципом “круглий стіл”, “презентація”;
- семінар, що передбачає обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання;
- семінар — конференція, робота з малими групами;
- семінар — вирішення проблемних завдань, конкретних ситуацій;
- семінар — прес-конференція;
- семінар — “мозкова атака”.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Основні принципи функціонування грошово-кредитних систем у зарубіжних країнах

Тема 1. Суть і основні етапи еволюції грошових і кредитних систем країн з розвинутою ринковою економікою

1. Предмет, метод і завдання курсу.
2. Основні етапи розвитку грошово-кредитних систем систем.
3. Грошова система та її функції.
4. Кредитна система, її структура та функції.
5. Моделі банківських систем у зарубіжних країнах.
6. Фінансові ринки: структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
7. Грошово-кредитна політика держави: цілі та інструменти.
8. Грошово-кредитні реформи та їх вплив на розвиток грошово-кредитних систем.

Література [5; 7; 9; 11; 14; 17; 18; 21; 23]

Тема 2. Еволюція валютних систем

1. Поняття та елементи валютної системи.
2. Валюта та режим обмінного курсу.
3. Регулювання валютних відносин.
4. Основні етапи розвитку валютних систем.
5. Сучасний стан національних та міжнародних валютних систем.

Література [5; 7; 9; 11; 14; 17; 18; 21; 23]

Змістовий модуль II. Особливості функціонування грошово-кредитних систем окремих зарубіжних країн

Тема 3. Грошово-кредитна система США

1. Основні етапи еволюції грошово-кредитної системи США.
2. Структура грошово-кредитної системи США.
3. Федеральна Резервна Система США, її склад та принципи функціонування. Федеральні резервні банки.

4. Грошово-кредитна політика США.
5. Комерційні банки США: особливості їх розвитку та функціонування.
6. Спеціальні кредитно-фінансові інститути у США.

Література [2; 8; 9; 11; 12; 15; 23]

Тема 4. Грошово-кредитна система Канади

1. Еволюція грошового-кредитної системи Канади.
2. Сучасний стан економіки Канади та її грошово-кредитної системи.
3. Банк Канади, його становлення та розвиток.
4. Особливості формування грошово-кредитної політика Банку Канади.
5. Банківська система Канади та стан функціонування спеціальних фінансово-кредитних установ.

Література [2; 8; 9; 11; 12; 15; 23]

Тема 5. Грошово-кредитна система Японії

1. Еволюція грошової системи Японії.
2. Валютна система Японії.
3. Становлення і розвиток кредитної системи Японії.
4. Банк Японії, його управління, функції та операції.
5. Комерційні банки та процеси концентрації їх капіталу в Японії.
6. Сучасні проблеми розвитку грошово-кредитної системи Японії, банківські кризи та реформи.

Література [2; 3; 6; 7; 10–13; 18; 23]

Тема 6. Грошово-кредитна система Німеччини

1. Еволюція грошово-кредитної системи.
2. Німецький федеральний банк, завдання та функції. Грошово-кредитна політика.
3. Універсальні банки Німеччини та процеси концентрації банківського капіталу. Комерційні банки: гроссбанки, регіональні та інші, особливості їх організації та операцій.
4. Спеціалізовані фінансові установи кредитної системи країни.
5. Роль німецької грошово-кредитної системи в процесах переходу до євро.

Література [2; 5–7; 10–13; 18; 23]

Тема 7. Грошово-кредитна система Великої Британії

1. Грошова система Великої Британії: особливості функціонування та перспективи розвитку.
2. Роль британського фунту стерлінгів у розвитку світової валютної системи.
3. Кредитна система Великої Британії.
4. Грошово-кредитна політика Банку Англії.

Література [2; 5–7; 10–13; 17; 23]

Тема 8. Грошово-кредитна система Франції

1. Еволюція грошової системи Франції.
2. Формування кредитної системи. Хвилі націоналізації у банківській сфері Франції.
3. Банк Франції, особливості його функцій. Механізм грошово-кредитної політики Франції.
4. Характерні особливості французьких комерційних банків.
5. Мережа спільного та кооперативного кредитування, депозитно-консигнаційні каси та інші кредитні установи Франції.

Література [2; 7; 11–13; 18; 23]

Тема 9. Грошово-кредитна система Італії

1. Еволюція грошово-кредитної системи Італії.
2. Банк Італії, особливості його функцій та кредитно-грошового регулювання.
3. Комерційні банки в Італії: банки національних інтересів, рухомого майна, інвестиційні, регіональні банки.
4. Спеціальні кредитно-фінансові установи.

Література [2; 7; 11–13; 18; 23]

Тема 10. Грошово-кредитна система Європейського Союзу

1. Еволюція грошових систем європейських країн: принципи функціонування та перспективи розвитку.
2. Еволюція інтеграційних процесів на ринку капіталів у Європі.
3. Створення Європейського центрального банку та формування європейської системи центральних банків.

Література [2; 7; 11–13; 18; 23]

Тема 11. Грошово-кредитна система Росії

1. Еволюція грошової системи Росії.
2. Розвиток кредитної системи в Росії.
3. Реорганізація грошово-кредитної системи РФ в умовах перехідної економіки.
4. Центральний банк Росії та його функції.
5. Банківська система та спеціальні кредитно-фінансові установи в РФ.

Література [11; 12; 19; 22]

Тема 12. Закономірності становлення й розвитку грошових і кредитних систем країн, що розвиваються

1. Проблеми становлення національних грошових систем у країнах, що розвиваються.
2. Інфляція та антиінфляційні програми в перехідних економіках.
3. Формування дволанкової структури кредитних систем у країнах, що розвиваються.
4. Роль центрального банку в процесах розвитку кредитної системи.
5. Формування національної валютної системи в країнах, що розвиваються.
6. Розвиток грошово-кредитного співробітництва у країнах, що розвиваються.
7. Проблеми формування та розвитку фінансових ринків у країнах, що розвиваються.

Література [1; 7; 11; 12; 19; 20]

ТЕСТИ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Предметом навчальної дисципліни в узагальненій формі є:

- а) еволюція та сучасний стан грошових і кредитних систем окремих країн світу та їх об'єднань;
- б) вивчення суті грошово-кредитних систем країн з розвинутою ринковою економікою;
- в) дослідження основних етапів та особливостей розвитку грошово-кредитних систем країн;
- г) вивчення перспектив становлення грошово-кредитних систем країн, що розвиваються.

2. Метод системного підходу передбачає:

- а) розгляд категорій і понять курсу як сукупності відносин, пов'язаних з процесом суспільного відтворення;

- б) дослідження внутрішньої структури сучасних грошово-кредитних систем, аналіз взаємодії структурних елементів цих систем;
- в) розгляд явищ у зв'язку з конкретним історичним періодом.

3. Норматив платоспроможності банку (НП) визначають як:

- а) співвідношення сумарних активів до власних коштів (капіталу) банку ($\text{НП} = \text{Активи} / \text{Капітал}$) у відсотках;
- б) співвідношення власних коштів (капіталу) банку і сумарних активів ($\text{НП} = \text{Капітал} / \text{Активи}$) у відсотках;
- в) співвідношення сумарних пасивів до власних коштів (капіталу) банку ($\text{НП} = \text{Пасиви} / \text{Капітал}$) у відсотках.

4. У грошово-кредитній політиці України використовуються такі інструменти:

- а) рефінансування (облікова і кредитна політика);
- б) регулювання норм обов'язкових резервів;
- в) регулювання ліквідності комерційних банків.

5. Суб'єктами фінансового ринку є:

- а) домогосподарства;
- б) підприємства;
- в) держава;
- г) фінансові інституції.

6. Суб'єкти фінансового ринку можуть виступати:

- а) у ролі позичальника — особи, яка залучає кошти для розвитку своєї діяльності;
- б) у ролі інвестора (кредитора) — особи, яка приймає рішення про вкладання власних або залучених коштів в об'єкти інвестування;
- в) у ролі фінансового посередника, що забезпечує відносини між позичальником та інвестором;
- г) у ролі брокера фондового ринку, який розміщує за дорученням цінні папери серед визначених емітентів.

7. Об'єктами фінансового ринку є:

- а) грошові кошти та цінні папери;
- б) національна валюта, готівкові кошти.

8. Гроші — це:

- а) будь-які активи, крім нематеріальних активів (патенти, ноу-хау, твори);
- б) всі ліквідні активи, які порівняно швидко без великих витрат можуть бути переведені в готівку.

9. Цінні папери — це сукупність наступних характеристик:

- а) це грошові документи, що засвідчують право володіння або відносини позики;
- б) вони не визначають взаємовідносини між особою, яка їх випустила, та їхнім власником;
- в) вони не передбачають виплату доходів у вигляді дивідендів або відсотків;
- г) вони передбачають можливість передання грошових та інших прав, що випливають із цих документів, іншим особам.

10. Фінансовий ринок — це сукупність таких взаємопов'язаних ринків:

- а) грошового, кредитного, валютного, фондового;
- б) грошового, кредитного, бюджетного;
- в) грошового, кредитного, бюджетного, податкового;
- г) грошового, кредитного, валютного, бюджетного, податкового, страхового.

11. Кредитний ринок — це:

- а) специфічна сфера економічних відносин, де об'єктом операцій виступає наданий на певних умовах у позику капітал;
- б) механізм, за допомогою якого встановлюються взаємовідносини між суб'єктами економіки, які можуть надавати, або залучати кошти на певних умовах;
- в) механізм, за допомогою якого встановлюються взаємовідносини між суб'єктами економіки, які можуть надавати кошти на певних умовах, та суб'єктами, які мають потребу у коштах для свого розвитку.

12. Грошовий обіг — це поєднання таких складових:

- а) сукупність усіх грошових платежів та розрахунків, що обслуговують відносини еквівалентного обміну;
- б) сфери безготівкового та готівкового обігу;
- в) грошовий обіг є базовим, йому підпорядковується товарний обіг, який є похідним від грошового.

13. Функції грошей:

- а) міра вартості товарів та послуг, що реалізується через масштаб цін;
- б) засіб накопичення;
- в) засіб обігу — посередник у русі товарів та послуг;
- г) засіб платежу (зокрема при оплаті кредиту, тобто оплата буде проведена пізніше, з відстрочкою платежу).

14. Світові гроші виконують такі функції на міждержавному рівні:

- а) міра вартості товарів та послуг, засіб обігу;
- б) міра вартості товарів та послуг, засіб накопичення; засіб обігу, платежу;
- в) міра вартості товарів та послуг, засіб обігу.

15. СПЗ – це:

- а) спеціальний продукт забезпечення;
- б) спеціальні права запозичення (special drawing rights);
- в) соціальні політичні заходи.

16. Спеціальні права запозичення – це:

- а) міжнародні платіжні засоби, що використовуються Міжнародним валютним фондом;
- б) платіжні засоби, що використовуються для безготівкових міжнародних розрахунків шляхом записів на спеціальних рахунках;
- в) розрахункова одиниця МВФ.

17. Грошова система:

- а) це форма організації обігу грошей у країні, що склалася історично та закріплена законом;
- б) встановлюється державою і не залежить від реально існуючих економічних відносин;
- в) не встановлюється державою, а залежить від реально існуючих економічних відносин.

18. Гроші – це:

- а) специфічний товар, що виконує роль загального еквівалента (взаємної обмінюваності);
- б) специфічний товар згідно з п. а), в якому виражається вартість усіх інших товарів;
- в) специфічний товар згідно з п. а), завдяки якому встановлюються економічні відносини між суб'єктами господарської діяльності;
- г) вірними є твердження у п. б) і с).

19. Кредитні гроші:

- а) найрозвиненіша форма грошей, яка є знаком (символом) вартості;
- б) форма грошей, що не виконує роль загального еквівалента;

- в) форма грошей, що забезпечує рух позичкового капіталу та еволюцію кредитних відносин;
- г) формуються в середині ХХ ст. у зв'язку з втратою банкнотами грошей знаку золота та повним відображенням кредитних відносин;
- д) стверджуються шляхом розвитку кредитних відносин в можливості надання кредитних позик без залучення готівки.

20. Видами кредитних грошей є:

- а) векселі, чеки, банкноти, депозитні сертифікати;
- б) банкноти, монети.

21. Основні види грошей — це:

- а) повноцінні гроші в формі золотих та срібних монет;
- б) неповноцінні монети, тобто монети, номінальна вартість яких перевищує вартість металу та затрат на їх виготовлення;
- в) паперові гроші — білети державної скарбниці;
- г) кредитні гроші;
- д) наявні гроші та безготівкові;
- е) національна валюта, готівкові кошти.

22. Основні форми грошей — це:

- а) наявні гроші — банкноти, білети державної скарбниці, монети;
- б) безготівкові гроші — засоби на рахунках банків, вклади (депозити) в банках, цінні папери та інші засоби;
- в) кредитні платіжні картки;
- г) золоті та срібні монети.

23. Функція грошей як міра вартості проявляється в такому:

- а) вартість всіх товарів виражається в грошах;
- б) за допомогою грошей порівнюються вартості різних товарів;
- в) забезпечується реалізація товарів з метою їх обміну.

24. Грошова система складається з таких елементів:

- а) грошової одиниці, масштабу цін;
- б) виду грошових знаків, що мають законну платіжну силу;
- в) порядку готівкового та безготівкового обігу;
- г) інституції, яка здійснює грошово-кредитне та валютне регулювання;
- д) національної валютної системи.

25. Масштаб цін:

- а) у сучасних умовах — це вагова кількість валютного металу, прийнятного в країні за грошову одиницю, та встановлюється державою;

- б) спосіб вираження вартості (ціни) товарів у грошових одиницях;
- в) складається через ринковий механізм і використовується для порівняння вартостей товарів через їх ціни.

26. Деномінація:

- а) це часткова грошова реформа;
- б) це повна грошова реформа;
- в) пов'язано з укрупненням масштабу цін;
- г) пов'язано зі зменшенням масштабу цін.

27. Основні типи грошових систем:

- а) металевого грошового обігу, при якому металевий грошовий товар виконує всі функції грошей;
- б) паперового кредитного грошового обігу, при якому функції грошей виконують кредитні гроші;
- в) біметалевого грошового обігу;
- г) монометалевого грошового обігу.

28. Золотий монометалізм включає:

- а) золотомонетний стандарт, золотодоларовий стандарт;
- б) золотомонетний стандарт, золотозливовий стандарт, золотодевізний стандарт, золотодоларовий стандарт.

29. Золотомонетний стандарт характеризується:

- а) обігом золотих монет та виконанням золотом усіх функцій грошей;
- б) вільним чеканенням золотих монет із фіксованим вмістом, вільним обміном паперових грошей на золоті монети;
- в) вільним обміном золотих монет або паперових грошей на іноземну валюту.

30. Інфляція — це:

- а) знецінення грошових коштів шляхом зниження їх купівельної спроможності, що проявляється у зростанні цін;
- б) знецінення грошових коштів шляхом підвищення їх купівельної спроможності, що проявляється у зростанні цін.

31. Принципи організації грошових систем:

- а) централізоване регулювання з боку держави;
- б) наявність механізму планування та прогнозування грошового обороту;
- в) гнучкість грошової політики;
- г) надання грошовій масі кредитного характеру;
- д) незалежність політики Центрального банку.

32. Центральний банк в грошово-кредитній системі:

- а) проводить обґрунтовану незалежну економічну політику;
- б) не звітується перед парламентом та не підкоряється урядові;
- в) звітується перед парламентом та перед урядом;
- г) звітується перед парламентом та не підкоряється урядові.

33. Основними напрямками грошової політики є:

- а) монетарний та кейсіанський;
- б) монетарний, неокласичний та кейсіанський;
- в) монетарний, неокласичний та інфляційний.

34. Монетарний напрям грошової політики визначає:

- а) залежність грошового обігу відповідно до закону рівноваги: $MV=PQ$ (де M – грошова маса, V – швидкість обертання грошей; P – рівень цін; Q – обсяг товарів та послуг);
- б) незалежність грошового обігу від закону рівноваги: $MV=PQ$;
- в) залежність грошового обігу від складових ВВП;
- г) регулювання грошового обігу за допомогою непрямого впливу на грошову масу.

35. Світова валютна система – це:

- а) форма організації економічних відносин, що склалася між державами у сфері товарно-грошового обігу та закріплена міждержавними угодами;
- б) форма організації валютно-економічних відносин, що склалася між державами та закріплена міждержавними угодами;
- в) форма організації міжнародних валютно-економічних відносин, закріплена міждержавними угодами.

36. Валютна система – це поєднання таких елементів:

- а) валюти та умов її конвертованості;
- б) паритету валюти та режиму обмінного курсу;
- в) валютних обмежень та валютного контролю;
- г) регулювання міжнародної валютної ліквідності;
- д) регламентація використання міжнародних кредитних коштів обігу та міжнародних розрахунків;
- е) режим валютного ринку і ринку золота;
- ж) органи, що керують і регулюють валютні відносини.
- з) все перелічене.

37. Валюта – це:

- а) грошова одиниця держави, що обертається за його межами і на внутрішньому ринку;

- б) грошові одиниці міжнародних валютно-фінансових організацій;
- в) векселі, чеки, банкноти, депозитні сертифікати;
- г) банкноти, монети.

38. Валюта проявляється в таких формах:

- а) грошова одиниця країни та її тип (паперова, золота, срібна);
- б) грошові знаки іноземних держав;
- в) кредитні і платіжні засоби, що виражені в іноземних грошових одиницях і використовуються в міжнародних розрахунках;
- г) регіональна грошова одиниця і платіжний засіб;
- д) неповноцінні монети;
- е) паперові гроші — білети державної скарбниці;
- ж) кредитні гроші.

39. Класифікація валюти за критерієм її статусу поділяє валюту на:

- а) національну та іноземну;
- б) національну, іноземну та регіональну;
- в) національну та міжнародну.

40. Класифікація валюти за критерієм режиму її застосування поділяє валюту на:

- а) національну та іноземну;
- б) вільно конвертовану та частково конвертовану;
- в) зовні конвертовану та внутрішньо конвертовану;
- г) конвертовану та неконвертовану.

41. Класифікація валюти відповідно до курсів інших валют поділяє валюту на:

- а) сильну та слабку;
- б) тверду та м'яку;
- в) резервну та регіональну;
- г) дерев'яну та металеву;
- д) красиву та некрасиву.

42. Класифікація валюти щодо валютних запасів країни поділяє валюту на:

- а) сильну та слабку;
- б) резервну та регіональну;
- в) резервну та іншу.

43. Конвертованість — це:

- а) здатність нерезидентів вільно, без будь-яких обмежень, обмінювати іноземну валюту на національну;

- б) здатність резидентів і нерезидентів вільно, без будь-яких обмежень, обмінювати національну валюту на іноземну;
- в) здатність резидентів і нерезидентів використовувати іноземну валюту в угодах з реальними і фінансовими активами;
- г) здатність резидентів вільно, без будь-яких обмежень, обмінювати національну валюту на іноземну.

44. Вільно конвертовані валюти — це:

- а) валюти країн, що вільно і обмежено обмінюються на інші валюти;
- б) валюти країн, що вільно і необмежено обмінюються на інші валюти;
- в) американський та канадський долар, англійський фунт стерлінгів, японська йена, євро.

45. Частково конвертовані валюти — це:

- а) валюти країн, де застосовуються валютні обмеження для резидентів;
- б) валюти країн, де застосовуються валютні обмеження для нерезидентів;
- в) валюти країн, де застосовуються обмеження щодо окремих видів обмінних операцій;
- г) валюти країн, що обмінюються тільки на деякі іноземні валюти і не з усіх видів міжнародного платіжного обороту;
- д) валюти, що обмінюються на всі іноземні валюти, але не з усіх видів міжнародного платіжного обороту.

46. Замкнені (неконвертовані) валюти — це:

- а) валюти країн, де існує повна заборона обміну національних валют на іноземні;
- б) валюти країн, де застосовуються обмеження і заборони щодо ввезення і вивезення, придбання і продажу валюти;
- в) валюти країн, де застосовуються обмеження в обміні національної й іноземної валют.

47. Конвертованість національної валюти:

- а) регламентується виконанням країною умов VIII статті Статуту МВФ, що передбачає скасування обмежень за поточним рахунком платіжного балансу, скасування множинності валютних курсів і практики проведення дискримінаційних валютних заходів;

- б) забезпечується внутрішньою (для резидентів) і зовнішньою (для нерезидентів) конвертованістю валюти за поточними операціями;
- в) забезпечується зовнішньою конвертованістю валюти за поточними операціями;
- г) зняттям валютних обмежень з руху капіталу (повна конвертованість національної валюти).

48. Паритет валюти — це:

- а) встановлене співвідношення національної валюти до іншої валюти або іншого товару (раніше до золота);
- б) паритет валюти встановлюється на валютному ринку;
- в) паритет валюти встановлюється законодавством.

49. Курс валюти:

- а) це ціна грошової одиниці однієї країни, що виражена у грошових одиницях інших країн;
- б) встановлюється згідно з попитом-пропозицією на валютному ринку;
- в) встановлюється законодавством.

50. Кредитна система — це:

- а) форма організації економічних відносин, що склалася між кредитором та позичальником;
- б) форма організації економічних відносин, що склалася між державами та закріплена міждержавними угодами;
- в) форма організації економічних відносин, що склалася між кредиторами та позичальниками, форми та види кредитів, методи кредитування.

51. Центральні банки всіх країн світу виконують такі функції:

- а) розроблення умов конвертованості валюти;
- б) розроблення і реалізація державної грошово-кредитної політики;
- в) емісія грошей;
- г) функції “банку банків”;
- д) функції банку уряду.

52. Функції кредиту — це:

- а) міра вартості товарів та послуг, що реалізується через масштаб цін;
- б) перерозподілення грошових ресурсів між суб’єктами економіки;
- в) заміщення готівки кредитними грошми;
- г) засіб накопичення.

53. Кредит — це:

- а) сукупність економічних відносин, що виникають між кредитором і позичальником;
- б) відносини згідно з п. а), що виникають при передачі позичкового капіталу на певних принципах;
- в) сукупність економічних відносин, що виникають між кредитором і банком.

54. Кредит надається на умовах:

- а) платності та зворотності;
- б) терміновості та пропорційності;
- в) забезпеченості майновою чи правовою гарантією;
- г) цільового та нецільового характеру;
- д) диференційованого підходу.

55. Кредит проявляється в таких формах:

- а) готівковий кредит;
- б) банківський, комерційний або споживчий;
- в) безготівковий кредит.

56. Принципами побудови кредитних систем на сучасному етапі є:

- а) розподіл функцій центрального та інших банків;
- б) контроль і регулювання діяльності банків другого рівня з боку центрального;
- в) центральний банк є учасником конкуренції на грошових ринках усередині держави;
- г) центральний банк не бере участі у конкуренції на грошових ринках усередині держави;
- д) центральний банк є учасником конкуренції на грошових ринках поза межами держави.

57. Видами грошово-кредитної (монетарної) політики є:

- а) орієнтація на регулювання валютного режиму;
- б) орієнтація на регулювання грошової маси або інфляції;
- в) орієнтація на регулювання інвестиційних відносин;
- г) орієнтація на регулювання прихованого показника.

58. Інструментами грошово-кредитної політики центробанку є:

- а) валютна інтервенція, “облікове вікно”, норма резервування;
- б) операції на відкритому ринку;
- в) курс валюти.

59. Економічні показники США в останнє десятиліття:

- а) доля США в світовому ВВП склала 25 %, в експорті — 12 %;

- б) динаміка зростання ВВП на рівні 5 %, інфляція — в межах 3–5 %;
- в) рівень безробіття — 10 %, продуктивність праці 10 %, ріст заробітної праці — 12 %;
- г) профіцит зовнішньої торгівлі — 360 млрд дол.

60. *Грошовий обіг у США у XVIII ст. мав такі особливості:*

- а) інфляція долара у 1701–1717 рр.;
- б) долар у XVIII ст. був світовою резервною та розрахунковою валютою;
- в) обслуговувався грошима Англії та регламентувався її законодавством.

61. *Перший банк США:*

- а) одержав чартер на 10 років;
- б) здійснював одноосібно емісію паперових грошей та золотих монет;
- в) одержав чартер на 20 років;
- г) здійснював емісію грошей на рівні з іншими банками штатів.

62. *Долар як грошова одиниця з'явився:*

- а) у 1792 р.;
- б) у 1861–1865 рр. (грінбек);
- в) у 1900 р. (золотий стандарт);
- г) у 1785 р.

63. *Істотні зміни у діяльність комерційних банків у XIX ст. внесено:*

- а) у 1864 р. федеральним законом про банківську діяльність;
- б) законом згідно з п. а), який встановлював жорсткі вимоги до банків-емітентів грошей: статутний капітал повинен був бути не менше 50 тис. дол., а емісія — підкріплена депонуванням облігацій на 90 % емісії;
- в) законом згідно з п. а), який встановлював ліберальні вимоги до банків-емітентів грошей, зокрема, статутний капітал повинен був бути не менше 10 тис. дол., а емісія могла здійснюватися будь-яким банком без обмежень.

64. *Золотий монометалізм існував у США:*

- а) 1864, 1913 р.;
- б) 1873, 1900 р.

65. *Федеральна резервна система у США була створена прийняттям:*

- а) федерального законодавчого акта 1913 р.;
- б) закону Олдрича-Ріланда 1908 р.;

- в) закону Вудро Вільсона 1912 р.;
- г) закону Леслі М. Шоу 1972 р.

66. Федеральна резервна система – це:

- а) Центральний банк країни;
- б) державна організація, що здійснює страхування банківських депозитів;
- в) емісійний центр країни;
- г) всі відповіді правильні.

67. Організаційна структура ФРС:

- а) Рада керуючих ФРС, 10 ФРБ та комерційні банки;
- б) Рада керуючих ФРС, 12 ФРБ та комерційні банки;
- в) Рада керуючих ФРС, Федеральна консультативна рада, 12 ФРБ та комерційні банки;
- г) Рада керуючих ФРС, 12 ФРБ та банки-члени, Федеральна рада щодо відкритого ринку, Федеральна консультативна рада.

68. Федеральні резервні банки виконують такі функції:

- а) здійснюють кліринг чеків;
- б) емітують нові гроші та вилучають зношені гроші з обігу;
- в) досліджують стан всієї банківської системи та оцінюють будь-які заявки на злиття банків;
- г) керують і надають дисконтні позички банкам у своїх округах;
- д) залучаються до здійснення монетарної політики (встановлюють облікову ставку, вирішують, які банки можуть отримувати дисконтні позички від ФРБ, вибирають одного банкіра для служби у Федеральній консультативній раді, мають голос у РОМС).

69. У Федеральну резервну систему входять:

- а) усі національні банки та всі банки штатів;
- б) усі національні банки та приблизно 40 % банків штатів;
- в) 40 % національних банків та приблизно 40 % банків штатів.

70. Федеральна резервна система оголосила у 1979 р. нову грошово-кредитну політику з такими чинниками:

- а) здійснювати безпосередній контроль за процентною ставкою, а не за грошовою масою;
- б) здійснювати безпосередній контроль за грошовою масою, а не за процентною ставкою;

- в) інструментами для здійснення нової грошово-кредитної політики є — регулювання податків, норми обов'язкового страхування, операції на відкритому ринку;
- г) інструментами для здійснення нової грошово-кредитної політики є — регулювання облікової ставки, норми обов'язкового резервування, операції на відкритому ринку.

71. Інші Федеральна резервна система виконує такі функції:

- а) керує національною монетарною політикою шляхом впливу на грошовий і кредитний обіг з метою досягнення повної зайнятості і стабільних цін;
- б) контролює банківські установи, федеральні установи, фіскальні органи і регулює їх діяльність для забезпечення безпеки і міцності банківської і фінансової систем;
- в) підтримує стабільність фінансової системи і зменшує ризик на фінансових ринках;
- г) надає фінансові послуги урядові США, громадськості, фінансовим установам, відіграючи також важливу роль у керуванні національною системою розрахунків.

72. У 2000 р. за даними Федерального резервного банку Нью-Йорка:

- а) у світовому обігу було близько 560 млрд наявних доларів, 70 % з яких обертаються за межами США;
- б) у світовому обігу було близько 1000 млрд наявних доларів, 50 % з яких обертаються за межами США;
- в) друге місце у світі після США за обсягом обороту наявних доларів посідає Китай;
- г) друге місце у світі після США за обсягом обороту наявних доларів посідає Росія.

73. У 2000 р. найбільшими комерційними банками США були:

- а) “Чейз Манхеттен банк” (активи — 365 млрд дол.), “Сітікорп” (310 млрд дол.), Національний банк, що розташований у Північній Кароліні (264 млрд дол.);
- б) “Меррил Лінч” (активи — 355 млрд дол.), “Пирс” (активи — 255 млрд дол.), “Леман бразерс” (активи — 145 млрд дол.).

74. Вклад фінансових установ США в загальний обсяг їх активів виглядає таким чином (за обсягом активів):

- а) договірні ощадні інститути, депозитні установи, інвестиційні посередники;

- б) депозитні установи, договірні ощадні інститути, інвестиційні посередники;
- в) інвестиційні посередники, договірні ощадні інститути, депозитні установи.

75. Економічні показники Канади в останнє десятиліття:

- а) приріст реального ВВП досягав 5 %;
- б) інфляція – в межах 10 %, рівень безробіття склав менше 5 %;
- в) головне джерело ВВП – зовнішньоторгові операції (доля експортних товарів і послуг у ВВП за сучасних умов перевищує 40 %);
- г) головний партнер в зовнішній торгівлі – США (80 % експорту в 1999 р.).

76. Канадський долар як грошова одиниця з'явився:

- а) у 1792 р.;
- б) у 1900 р. (золотий стандарт);
- в) у 1870 р.

77. Діяльність банків Канади:

- а) регламентується редакцією закону про банки 1980 р.;
- б) регламентується редакцією закону про банки 1999 р.;
- в) передбачає функціонування банків списку А з акціями, що мають широкий обіг (максимальне володіння в розмірі 10 % усіх голосуючих акцій у розрахунку на одного акціонера або групу акціонерів);
- г) передбачає функціонування банків списку В, що відразу після акціонування можуть діяти як компанії закритого типу;
- д) список А містить дочірні відділення іноземних банків, що можуть за наявності ліцензії відкривати відділення й іменуватися банками.

78. Канадські банки:

- а) активно діють на зовнішніх ринках;
- б) пасивно діють на зовнішніх ринках;
- в) мають валютні активи більш 45 % всіх активів (1986 р.);
- г) значна частина доходів банків забезпечується за рахунок міжнародних операцій.

79. Найбільшими чартерними банками в Канаді є:

- а) банки так званої великої п'ятірки – “Ройал бэнк оф Канада” (Royal Bank of Canada), “Кэнэдиан імперіал бэнк оф коммерс” (Canadian Imperial Bank of commerce), “Бэнк оф Монре-

- аль” (Bank of Montreal), “Бэнк оф Нова Скошiа” (Bank of Nova Skoshia), “Торонто-домiнiон банк” (Toronto-dominion Bank);
- б) банки так званої великої трійки — “Ройал бэнк оф Канада”, “Бэнк оф Монреаль”, “Бэнк оф Нова Скошiа”.

80. Спеціальні кредитно-фінансові інститути Канади:

- а) широко діють, як в інших країнах;
- б) у країні діють близько 2500 кредитних союзів, 150 страхових фірм, 200 інвестиційно-брокерських компаній, 18 спеціалізованих компаній з випуску кредитних карток;
- в) у країні діють 25 кредитних союзів, 15 страхових фірм, 20 інвестиційно-брокерських компаній, 8 спеціалізованих компаній з випуску кредитних карток.

81. Умови, на яких дозволяється іноземним банкам відкривати свої філії в Канаді, включають:

- а) банки мають активи, досвід, а також доходи, достатні для функціонування філії у Канаді;
- б) як правило, вузьке коло акціонерів;
- в) належний контроль і міцне фінансове становище;
- г) надання доказів щодо своєї здатності розвивати конкурентоздатну банківську справу в Канаді;
- д) наявність принципу взаємності в юрисдикції своєї країни;
- е) надання усної гарантії про готовність відповідати за діяльність філії.

82. Нагляд в банківській системі Канади забезпечується:

- а) головний виконавчий директор банку відповідає безпосередньо перед Радою директорів Банку Канади;
- б) банки подають акціонерам річний звіт;
- в) міністр фінансів здійснює регулярний контроль за діяльністю банків;
- г) принципи банківського регулювання визначаються щорічно постановою Уряду про банки.

83. Грошовий обіг у Японії мав такі особливості:

- а) буржуазна революція 1868 р. поклала край феодалному ладові Японії;
- б) прийняттям у 1872 р. закону про національний банк створена велика частина японських державних (спеціальних) та приватних банків;
- в) Банк Японії створено в 1872 р.;
- г) за законом 1889 р. Банк Японії одержав право фидуціарної банкнотної емісії.

84. Фінансова криза в Японії відбулася:

- а) у 1991–1992 рр.;
- б) у 1996–1998 рр.;
- в) у 1998–2000 рр.

85. Згідно із законом 1998 р. Політрада Банку Японії має повноваження:

- а) визначення дисконтної ставки відсотка, інших процентних ставок, а також типів і умов дисконтування векселів;
- б) визначення або анулювання норми обов'язкових банківських резервів;
- в) визначення стратегії управління грошовим ринком;
- г) застосування заходів контролю — в основному операції на відкритому ринку з придбання і продажу облігацій і векселів;
- д) здійснення валютного контролю і контролю над грошовим ринком;
- е) створення, перенесення або розпуск відділень, офісів, агентств та інших об'єктів банків Японії.

86. Функції Банку Японії як центробанку:

- а) емісія банкнот;
- б) реалізація кредитно-грошової політики (зміна норми обов'язкових банківських резервів, операції на фінансових ринках, дисконтна ставка відсотка);
- в) здійснення взаєморозрахунків між комерційними банками;
- г) моніторинг і перевірка фінансового становища і стану менеджменту фінансових установ;
- д) кредитор останньої інстанції;
- е) здійснення міжнародної діяльності.

87. Комерційні банки Японії:

- а) включають міські банки; регіональні банки; трасти-банки; банки довгострокового кредитування; іноземні банки;
- б) міські банки є найбільшими банківськими установами (20 % депозитів, 36 % капіталу);
- в) траст-банки є найбільшими банківськими установами (20 % депозитів, 36 % капіталу);
- г) з середини ХХ ст. почалося створення холдингових груп.

88. До третього рівня грошово-кредитної системи Японії відносять:

- а) державні спеціалізовані банки (Експортно-імпортний банк Японії, Японський банк розвитку);

- б) державні фінансові корпорації, Бюро довірчого фонду;
- в) страхові компанії, фондові компанії;
- г) поштово-ощадні каси;
- д) траст-банки та регіональні банки.

89. Економічні показники Німеччини в останнє десятиліття:

- а) приріст реального ВВП досягав 3 %;
- б) інфляція — в межах 5 %, рівень безробіття склав менше 5 %;
- в) активний учасник зовнішньоторгових операцій: з експорту-імпорту товарів займає друге місце в світовій торгівлі, з експорту-імпорту послуг — четверте;
- г) головний партнер в зовнішній торгівлі — США (50 % експорту в 2004 р.).

90. Німецька марка як одиниця єдиної грошової системи з'явилася:

- а) у 1782 р.;
- б) у 1871–1873 рр. (золотий монометалізм);
- в) у 1889 р. (золотий дуалізм).

91. Грошовий обіг у ХХ ст. мав такі особливості:

- а) відсутність єдиної грошової системи (сім різних монетних систем);
- б) гіперінфляція у 1924 р.;
- в) існування трьох видів золотого стандарту: золотомонетний, золотозливковий і золотодевізний;
- г) перебування в обігу банківських білетів та розмінних монет із золота;
- д) усі відповіді неправильні;
- е) правильними є відповіді у п. а), г).

92. Діяльність Бундесбанку характеризується:

- а) його модель як центрального банку є базовою для європейських країн;
- б) основні функції: банк банків, банк держави; управління валютними резервами, розрахунковий центр;
- в) виконує основні функції Центробанку Євросоюзу (з 1999 р.);
- г) виконує функції емісії євро для Євросоюзу (з 2002 р.).

93. Найбільшими банками в ФРН є:

- а) великі банки (гроссбанки) так званої трійки — “Дойче Банк”, “Комерц банк”, “Дрезднер банк”;
- б) приватні комерційні банки (більше 350), частка ділових операцій яких складає 90 %.

94. Перехід до золотого стандарту здійснено у такий період:

- а) 1864–1871 рр.;
- б) 1871–1876 рр.;
- в) 1873 р.;
- г) 1871–1873 рр.;
- д) усі відповіді неправильні.

95. Спеціальні кредитно-фінансові інститути Німеччини:

- а) не набули поширення, як в інших країнах;
- б) набули поширення, як в інших країнах;
- в) у країні діють ощадні каси, кредитні товариства, страхові товариства, інвестиційні компанії.

96. Внаслідок грошової реформи 1924 р. у ФРН перейшли до системи такого стандарту:

- а) золотомонетного;
- б) золотозливкового;
- в) золотодевізного;
- г) золотодоларового;
- д) усі відповіді неправильні (золотий монетаризм перестав існувати).

97. Економічні показники Великобританії в останнє десятиліття:

- а) приріст реального ВВП досягав 3 %;
- б) інфляція — в межах 1–2 %, рівень безробіття зменшився до 5 %;
- в) доля в світовому промисловому виробництві зменшилася — займає 5-те місце після США, Японії, Німеччини та Франції;
- г) у зовнішньоторгових операціях переважає експорт товарів і послуг (профіцит склав 21 млрд фунтів стерлінгів у 2001 р.);
- д) є лідером в експорті послуг, особливо консалтингових послуг банків, комп'ютерних та інформаційних.

98. Перехід до золотого стандарту в Великобританії здійснено:

- а) до XVIII ст.;
- б) 1816 р.;
- в) 1844 р.;
- г) правильними є відповіді п. а), б);
- д) усі відповіді правильні.

99. Суть грошової реформи у Великобританії впродовж 1925–1928 рр.:

- а) банкноти, розмінні на золото;

- б) золотодоларовий стандарт;
- в) розмін банкнот за паритетом 1913 р.;
- г) усі відповіді правильні;
- д) правильними є відповіді п. б), в).

100. Крах золотого стандарту та виникнення “стерлінгової зони” відбувалися:

- а) 1931 р.;
- б) 1929 р.;
- в) 1929–1931 рр.;
- г) усі відповіді неправильні.

101. Фунт стерлінгів містить з 1971 р.:

- а) 240 пенсів;
- б) 12 шилінгів;
- в) 100 пенсів;
- г) правильними є відповіді п. а), б).

102. Найбільшими банками в Великобританії є:

- а) клірингові банки так званої четвірки — “Барклейз”, “Нешнл Вестмінстер”, “Мідленд”, “Лойдс”, що здійснюють 70 % операцій та тримають 90 % вкладів;
- б) банки Співдружності (колишні колоніальні банки), частка ділових операцій яких складає 90 %, активи перевищують 70 %.

103. Функції Банку Англії як Центробанку:

- а) емісія банкнот;
- б) здійснення взаєморозрахунків та надання кредитів для комерційних банків;
- в) Банк Палати лордів, через нього проходять усі доходи і витрати Парламенту;
- г) здійснює валютні операції та контролює їх, від імені скарбниці керує офіційними золотовалютними резервами країни;
- д) здійснює нагляд за кредитними установами, валютними і кредитними ринками;
- е) консулює уряд з питань грошово-кредитної політики та її здійснення (переважно за допомогою купівлі-продажу комерційних векселів, цінних паперів; в окремих випадках виступає у ролі кредитора останньої інстанції банківської системи).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Пояснювальна записка

Позааудиторна робота з дисципліни потребує від студента щоденної самостійної роботи, яка виконується за завданнями викладача. Це завдання щодо підготовки до аудиторних занять, пошуково-аналітична та наукова робота. Всі завдання розроблені таким чином, щоб у процесі їх виконання безперервно поглиблювалися знання, розвивалося мислення, формувалися уміння та навички.

Мета самостійної роботи – не тільки поглиблення та закріплення знань і умінь, які студент отримує на лекціях і семінарах, а й сприяння розвитку творчого потенціалу студента та реалізації професійних навичок.

Завдання мають як індивідуальний, так і груповий характер, оскільки реальні професійні умови у більшості випадків ґрунтуються на роботі у колективі.

Формами проведення самостійної роботи є пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою, формулювання понять, глосарію; виконання домашніх завдань до практичних занять, підготовка до семінарських занять різних видів.

Також доцільно використовувати такі форми самостійної роботи:

- аналітичний розгляд наукової публікації;
- підготовка презентації: вибір студентом певної теми чи проблеми для презентації та висловлення свого бачення, розуміння або нерозуміння цієї проблеми;
- підготовка аналізу конкретної ситуації у страховому бізнесі, підготовка до ситуаційних вправ;
- підготовка до ділової гри, рольової або командної;
- підготовка групового проекту;
- практикум з навчальної дисципліни, тренінгові програми з використанням програмного забезпечення.

Науковою роботою займаються найкращі студенти, які мають здібності до аналітичної, творчої роботи. Такі студенти беруть участь у наукових конференціях, олімпіадах, наукових семінарах, виконують завдання у межах наукових досліджень кафедр; працюють у наукових гуртках. Творча самостійна робота спрямовується рекомендаціями,

порадами викладача, конкретними завданнями щодо виконання окремих видів діяльності.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль I. Основні принципи функціонування грошово-кредитних систем у зарубіжних країнах

Тема 1. Суть і основні етапи еволюції грошових і кредитних систем країн з розвинутою ринковою економікою

Зміст

Предмет, метод і завдання курсу. Значення курсу для підготовки фахівців у сфері фінансів.

Поняття грошової системи. Грошова система та її функції.

Основні етапи розвитку грошових систем.

Поняття кредитної системи. Структура кредитної системи, види кредитних установ. Моделі банківських систем у зарубіжних країнах.

Функції грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн. Поняття моделі кредитно-грошової системи, її структурні елементи та основні принципи функціонування.

Фінансові ринки: структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.

Грошово-кредитна політика держави: цілі та інструменти.

Грошово-кредитні реформи, їх вплив на розвиток грошово-кредитних систем.

Питання для самостійного вивчення

1. Аналіз джерел інформації з предмета та завдання дисципліни.
2. Порівняльний аналіз визначення грошей та їх функцій у різних літературних джерелах.
3. Еволюція грошових систем різних країн, зміст окремих її складових.
4. Сутність інфляції, її основні види.
5. Основні характеристики фінансових інструментів грошової політики.
6. Порівняльний аналіз визначення кредиту, його функцій у різних літературних джерелах.
7. Еволюція кредитних систем, зміст її окремих етапів.

8. Основні характеристики спеціальних кредитно-фінансових установ, сучасні проблеми їх розвитку в зарубіжних країнах.
9. Визначення поняття фінансового ринку та його функцій у зарубіжній літературі.
10. Грошово-кредитні реформи, їх вплив на розвиток грошово-кредитних систем.

Література [5; 7; 9; 11; 14; 17; 18; 21; 23]

Тема 2. Еволюція валютних систем

Зміст

Поняття та елементи національної валютної система.

Валюта, умови її конвертованості; паритет валюти; режим обмінного курсу.

Регулювання валютного курсу, міжнародної валютної ліквідності; використання міжнародних кредитних коштів обігу; міжнародних розрахунків.

Основні етапи розвитку валютних систем. Сучасний стан національних і міжнародних валютних систем.

Питання для самостійного вивчення

1. Аналіз джерел інформації з теми.
2. Порівняльний аналіз визначення валюти в різних джерелах інформації.
3. Характеристика основних міжнародних фінансових організацій, їх роль у функціонуванні валютного ринку.

Література [5; 7; 9; 11; 14; 17; 18; 21; 23]

Змістовий модуль II. Особливості функціонування грошово-кредитних систем окремих зарубіжних країн

Тема 3. Грошово-кредитна система США

Зміст

Основні етапи еволюції грошово-кредитної системи США.

Федеральна резервна система США: структура та принципи функціонування. Грошово-кредитна політика США.

Федеральні резервні банки.

Комерційні банки США: особливості їх розвитку та функціонування.

Спеціальні кредитно-фінансові інститути у США.

Питання для самостійного вивчення

1. Проаналізувати етапи еволюції грошово-кредитної системи США.
2. Банки-лідери США та історія їх еволюції.
3. Порівняльний аналіз діяльності суб'єктів кредитної системи США.
4. Страховий ринок США.
5. Фондовий ринок США.

Література [2; 8; 9; 11; 12; 15; 23]

Тема 4. Грошово-кредитна система Канади

Зміст

Еволюція грошово-кредитної системи Канади.

Особливості розвитку економіки Канади кінця ХХ ст.

Структура грошово-кредитної системи Канади.

Банк Канади, його становлення та розвиток. Грошово-кредитна політика Банку Канади.

Сучасний стан та напрями розвитку грошово-кредитної системи Канади.

Питання для самостійного вивчення

1. Чинники формування грошово-кредитної політики Канади в ХХ ст.
2. Страховий ринок Канади.
3. Кредитні спілки Канади та особливості їх функціонування.

Література [2; 8; 9; 11; 12; 15; 23]

Тема 5. Грошово-кредитна система Японії

Зміст

Генезис грошової системи Японії. Валютна система Японії, перетворення єни на регіональну і світову резервну валюту.

Становлення і розвиток кредитної системи Японії. Особливості розвитку кредитної системи Японії до Другої світової війни та після неї.

Банк Японії, його управління, функції та операції.

Комерційні банки та процеси концентрації їх капіталу в Японії.

Спеціальні кредитно-фінансові установи.

Сучасні проблеми розвитку кредитної системи Японії, банківська криза 1998 р. та її наслідки. Реформа кредитної системи Японії у 1998–2000 рр., її мета та основні етапи.

Грошово-кредитна політика Японії та її особливості.

Питання для самостійного вивчення

1. Особливості розвитку грошової системи і грошового обігу Японії.
2. Особливості інфляції в Японії під час Другої світової війни.
3. Провідні японські банки, їх роль у фінансуванні економіки та її прискороного розвитку.
4. Порівняльний аналіз сучасних проблем розвитку кредитної системи Японії та США на прикладі банківської кризи 1998 р.

Література [2; 3; 6; 7; 10–13; 18; 23]

Тема 6. Грошово-кредитна система Німеччини

Зміст

Еволюція грошової системи. Роль німецької грошово-кредитної системи в процесах переходу до євро.

Будова і структура кредитної системи. Німецький федеральний банк (Бундесбанк), його організаційна структура, управління, завдання та функції. Грошово-кредитна політика.

Універсальні банки Німеччини та процеси концентрації банківського капіталу. Комерційні банки: гроссбанки, регіональні та інші, особливості їх організації та операцій.

Спеціалізовані фінансові установи кредитної системи країни, їх роль у процесах руху фінансових ресурсів. Мережа народних банків і банків Райффайзена та система ощадкас.

Фінансовий ринок Німеччини: основні етапи розвитку та сучасний стан.

Питання для самостійного вивчення

1. Гіперінфляція в Німеччині у роки Першої світової війни та сутність грошових реформ повоєнного періоду.
2. Чинники створення універсальних банків Німеччини, процеси концентрації банківського капіталу.

3. Мережа народних банків і банків Райффайзена та система ощадкас у Німеччині.
4. Фондовий ринок Німеччини та перспективи його розвитку.

Література [2; 5–7; 10–13; 18; 23]

Тема 7. Грошово-кредитна система Великої Британії

Зміст

Генезис грошової системи Великобританії. Особливості організації грошового ринку країни. Проблеми входження до зони євро.

Сучасна кредитна система Великобританії та її розвиток. Банківські закони 1979 і 1987 р.

Банк Англії, його утворення, управління, функції та роль.

Комерційні банки, зокрема клірингові, торгові, іноземні, облікові (вексельні контори) тощо, особливості їх організації та операцій.

Види кредитних установ Великої Британії. Британські вексельні контори, торгові доми, будівельні товариства та інші фінансові установи.

Механізм грошово-кредитного регулювання Великої Британії. Еволюція грошово-кредитної політики в умовах західноєвропейської інтеграції.

Питанням для самостійного вивчення

1. Чинники краху золотого стандарту та поява “стерлінгової зони”.
2. Наслідки впливу законів 1979 і 1987 р. на сучасний стан кредитної системи Великобританії.
3. Банки-лідери Великобританії та особливості їх діяльності.
4. Чинники формування англійської моделі взаємодії банківської системи і фондового ринку та інших суб’єктів фінансових послуг.

Література [2; 5–7; 10–13; 17; 23]

Тема 8. Грошово-кредитна система Франції

Зміст

Еволюція грошової системи Франції. Еволюція грошової системи Франції в умовах західноєвропейської інтеграції.

Будова і структура кредитної системи. Хвилі націоналізації у Франції: чинники та наслідки. Націоналізація банків відповідно до закону 1982 р.

Банк Франції, особливості його функцій. Особливості кредитно-грошового регулювання у Франції та функції Банку Франції. Механізм грошово-кредитної політики Франції.

Характерні особливості французьких комерційних банків.

Мережа спільного та кооперативного кредитування, депозитно-консигнаційні каси та інші кредитні установ Франції.

Механізм грошово-кредитної політики Франції.

Питання для самостійного вивчення

1. Фактор інфляції у Франції під час Другої світової війни та в повоєнні роки, її особливості. Зона франка.
2. Чинники та наслідки націоналізації у банківському секторі Франції.
3. Роль держави у регулюванні грошово-кредитної політики Франції.
4. Спеціальні фінансово-кредитні установи Франції.

Література [2; 7; 11–13; 18; 23]

Тема 9. Грошово-кредитна система Італії

Зміст

Еволюція грошово-кредитної системи Італії: від Давнього Риму до сучасності. Еволюція грошово-кредитної політики в умовах західноєвропейської інтеграції.

Банк Італії, особливості його функцій. Особливості кредитно-грошового регулювання в Італії та функції Банку Італії. Особливості першого рівня кредитної системи Італії: статус і функції Міністерства фінансів та Міжміністерського комітету з кредитів і заощаджень.

Комерційні банки в Італії: банки національних інтересів, рухомого майна, інвестиційні, регіональні банки.

Спеціальні кредитно-фінансові установи.

Питання для самостійного вивчення

1. Еволюція грошово-кредитної системи Італії.
2. Особливості державного впливу на перший рівень кредитної системи Італії.
3. Спеціальні кредитно-фінансові установи: ощадні каси, депозитно-консигнаційні (судні) каси, заклади сільськогосподарського кредитування, фінансування житлового будівництва та ін.

4. Встановити рейтинг проблем банківської системи Італії: низька рентабельність, множинність банківських установ, відмивання грошей.

Література [2; 7; 11–13; 18; 23]

Тема 10. Грошово-кредитна система Європейського Союзу

Зміст

Сучасні тенденції розвитку економіки Європи. Склад Європейського Союзу. Економічно-соціальні показники: ВВП, рівень інфляції, рівень безробіття, частка в міжнародній торгівлі.

Історичні коріння ідеї створення єдиної грошової системи Європи.

Реалізація концепції “Єдина Європа” після Другої світової війни. Європейський платіжний союзу. Зона вільної торгівлі 1958–1968 рр. Митний союз 1968–1978 рр. Створення Європейської валютної системи (1979 р.) та Маастрихтський договір щодо об’єднання в Європейський Союз. Критерії економічної конвергенції країн в ЄС. Введення безготівкового (1 січня 1999 р.) та готівкового (2002 р.) євро.

Європейський центральний банк та європейська система центральних банків. Основні функції та інструменти грошово-кредитної політики ЄЦБ.

Питання для самостійного вивчення

1. Порівняльний аналіз основних показників економічного розвитку ЄС та США.
2. Історичні чинники створення єдиної грошової системи Європи.
3. Аналіз критеріїв економічної конвергенції країн в ЄС та можливостей України щодо досягнення таких вимог.
4. Порівняльний аналіз функціонування європейської системи центральних банків та Федеральної резервної системи США.
5. Грошово-кредитна політика ЄЦБ та роль в її формуванні Ради міністрів економіки та фінансів, “Ради-12”, Економічного та фінансового комітету.

Література [2; 7; 11–13; 18; 23]

Тема 11. Грошово-кредитна система Росії

Зміст

Еволюція грошової системи Росії.

Становлення кредитної системи в Росії.

Реорганізація кредитної системи Росії в умовах перехідної економіки.

Центральний банк Росії та його функції. Характер грошово-кредитного регулювання.

Банківська система та спеціальні кредитно-фінансові установи в РФ.

Питання для самостійного вивчення

1. Грошові реформи в Росії, мета й особливості здійснення.
2. Особливості грошового обігу в умовах адміністративно-командної системи господарювання.
3. Банківська система РФ епохи соціалізму, її завдання та функції.
4. Проаналізувати наслідки фінансової кризи 90-х років ХХ ст.

Література [11; 12; 19; 22]

Тема 12. Закономірності становлення й розвитку грошових і кредитних систем країн, що розвиваються

Зміст

Утворення національної грошової системи в країнах з перехідною економікою. Центральний банк, його функції та труднощі становлення. Формування дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою. Комерційні та іноземні банки і кредитні системи. Спеціальні кредитно-фінансові установи. Проблеми формування і розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою. Процеси приватизації та створення фондових ринків. Ринки державних цінних паперів, їх роль у розвитку фінансових ринків.

Особливості розвитку грошово-кредитних систем нових індустриальних країн (НІК) Латинської Америки та Південно-Східної Азії.

Центральний банк та особливості регулювання грошово-кредитної системи в НІК. Особливості становлення національної валютної системи. Реформи банківської системи НІК Латинської Америки у 80-х роках ХХ ст., зміст і наслідки. Фінансова криза і реформування фінансових ринків НІК Південно-Східної Азії у 90-х роках ХХ ст. Проблеми інтегрування фінансових ринків, що зростають, у світовий фінансовий ринок.

Особливості грошових і кредитних систем країн “третього світу”. Двоїтий характер грошової системи. Боротьба країн за валютну незалежність та проблеми валютної інтеграції. Формування колективних банків. Співробітництво на регіональному і субрегіональному рівнях.

Характер інфляційних процесів та антиінфляційна політика. Центральні банки. Контроль за іноземними банками. Національні кредитні установи. Банки розвитку. Неформальний фінансовий сектор.

Питання для самостійного вивчення

1. Особливості створення національної грошової системи в країнах з перехідною економікою.
2. Проблеми становлення національної валютної системи в країнах з перехідною економікою.
3. Формування дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою.
4. Проблеми формування і розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою.
5. Особливості розвитку грошово-кредитних систем нових індустріальних країн. Реформи банківської системи нових індустріальних країн.
6. Розвиток грошово-кредитного співробітництва у країнах Латинської Америки, Азії та Африки.
7. Особливості функціонування центральних банківських установ у країнах “третього світу”.

Література [1; 7; 11; 12, 19, 20]

Теми рефератів

1. Особливості здійснення грошових реформ у розвинених країнах Західної Європи.
2. Проблеми становлення спільної грошової системи у ЄС.
3. Побудова та функції Європейського центрального банку.
4. Розвиток системи кооперативних банків в країнах Західної Європи.
5. Механізми іпотечного кредитування та їх роль у розвитку ринків капіталу розвинених країн.
6. Розвиток ощадної справи в країнах Західної Європи.
7. Тенденції розвитку споживчого кредитування у сучасних банківських системах розвинених країн.
8. Тенденції універсалізації в банківських системах розвинених країн.
9. Глобалізація банківської діяльності: форми та перспективи.
10. Проблема незалежності центрального банку та види центральних банківських установ.

11. Проблеми забезпечення конвертованості національної валюти в країнах з перехідною економікою.
12. Проблеми стабілізації національних грошових систем в країнах з перехідною економікою.
13. Розвиток фінансових ринків у Центрально- та Східноєвропейських країнах.
14. Комерційні банки в країнах Східної Європи: роль у процесах формування ринкової економіки.
15. Роль держави у трансформаційних процесах країн Східної Європи.
16. Японія в інтеграційних процесах в Азійсько-тихоокеанському регіоні.
17. Інфляційні процеси в нових індустриальних країнах Латинської Америки.
18. Фінансові ресурси нових індустриальних країн Південно-Східної Азії: джерела накопичення та використання для забезпечення економічного розвитку.
19. Державне регулювання фінансових ринків у Південній Кореї та у Тайвані.
20. Фінансові ринки розвинутих країн та їх глобалізація.
21. Фінансові ринки Японії 80–90-х років ХХ ст.: піднесення та спад.
22. Фінансова криза 90-х років та її наслідки.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

За індивідуальним графіком студент може виконати самостійну роботу. Варіант самостійної роботи визначається за останніми двома цифрами залікової книжки до десяти, від десяти до двадцяти і т. д. — варіант самостійної роботи відповідає цифрам залікової книжки. При значенні двох останніх цифр номера залікової книжки “00” вибирається 10-й варіант самостійної роботи.

Приступаючи до виконання самостійної роботи, студент повинен вивчити теоретичний матеріал згідно зі списком рекомендованої літератури, зібрати, проаналізувати та узагальнити практичний матеріал. Крім того, слід використовувати нормативні та інструктивні матеріали, оволодіти методиками, які втілюють вітчизняний та зарубіжний досвід, ознайомитися з оглядом проблем функціонування грошово-кредитних систем, які друкуються в періодичних виданнях. Виконання завдань повинно супроводжуватися поясненнями та висновками.

Самостійна робота має засвідчити вміння слухачів коротко відповідати на поставлені питання, підбирати і використовувати для відповіді необхідний матеріал. При цьому слухачеві необхідно врахувати, що механічне переписування тексту з літературних джерел, монографій, навчальних посібників та ін. не враховуватиметься.

Самостійна робота повинна бути оформлена на стандартних пронумерованих аркушах, зброшурованих у папку, або в учнівському зошиті. Обсяг роботи — не менше 20 сторінок, на титульній сторінці необхідно вказати ВУЗ, кафедру, назву дисципліни, прізвище, ім'я, по батькові та домашню адресу. В роботі зазначити номери питань, наприкінці роботи потрібно зробити висновки та подати список використаної літератури, вказати автора, повну назву книги (статті), міста, видавництва, року видання. На останній сторінці обов'язково поставити підпис слухача та дату.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Предмет і значення курсу “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” для спеціалістів фінансової сфери.
2. Процеси валютної інтеграції в зарубіжних країнах.
3. Особливості функціонування договірних фінансових установ у США та їх роль у забезпеченні руху фінансових ресурсів.
4. Особливості кредитної системи у країнах, що розвиваються, та проблеми її розвитку.
5. Обґрунтуйте необхідність розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою та визначте основні його напрями.

Варіант 2

1. Етапи розвитку грошових систем в економічно розвинених зарубіжних країнах та їх зміст.
2. Структура і принципи функціонування грошової системи в країнах з розвинутою економікою.
3. Функції фінансових посередників у зарубіжних країнах у забезпеченні руху фінансових ресурсів.
4. Федеральна резервна система США: структура і принципи функціонування.
5. Необхідність переходу до дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою.

Варіант 3

1. Грошові реформи, їх форми та роль у стабілізації грошових систем зарубіжних країн у ХХ ст.
2. Основні види фінансових установ у кредитних системах розвинених зарубіжних країн.
3. Комерційні банки США: особливості розвитку і функціонування у сучасних умовах.
4. Необхідність реформи “Біг Бенг” 90-х років у фінансовій системі Японії та етапи її здійснення.
5. Принципи функціонування мережі народних банків і банків Райффайзена в Німеччині та можливості їх використання у вітчизняній практиці.

Варіант 4

1. Інтеграційні процеси у розвитку грошових систем західноєвропейських країн: сучасний стан і наслідки.
2. Характеристика емісійних механізмів грошової системи в економічно розвинених зарубіжних країнах.
3. Універсальні банки Німеччини та їх роль у процесах концентрації банківського капіталу країни.
4. Функціонування кредитної системи Росії в умовах командно-адміністративної системи господарювання.
5. Банки розвитку у країнах, що розвиваються, та їх роль у забезпеченні економічного розвитку.

Варіант 5

1. Грошовий обіг у країнах, що розвиваються, та проблеми стабілізації.
2. Особливості функціонування зони євро.
3. Інвестиційні фінансові установи США та зростання їх ролі в процесах довгострокового фінансування економічного розвитку.
4. Особливості банківської системи Німеччини.
5. Процеси націоналізації банківського капіталу у повоєнній Франції: позитивні наслідки, можливість застосування досвіду націоналізації у вітчизняній практиці.

Варіант 6

1. Федеральна резервна система і грошовий обіг у США.
2. Характерні особливості функціонування британської банківської системи.

3. Особливості кредитно-грошового регулювання у Франції, функції Банку Франції.
4. Система ощадкас у Німеччині: принципи функціонування та роль у розвитку кредитної системи країни.
5. Роль провідних японських банків у фінансуванні японської економіки, можливості використання цього досвіду у вітчизняній практиці.

Варіант 7

1. Грошова система Німеччини та функції Бундесбанку.
2. Інфляційні процеси в країнах з перехідною економікою: чинники та механізми подолання.
3. Розвиток позичково-ощадних банків США в 70-х роках, наслідки їх діяльності для розвитку фінансових ринків країни.
4. Торгові банки в кредитній системі Великої Британії.
5. Депозитно-консигнаційні каси Франції та їх роль у довгостроковому фінансуванні економіки.

Варіант 8

1. Забезпечення конвертованості національної валюти в країнах з перехідною економікою.
2. Загальноекономічні та історичні чинники формування моделей банківської системи в зарубіжних країнах.
3. Фінансові ринки зарубіжних країн та основні види фінансових інструментів, що обертаються на них.
4. Комерційні банки нових індустріальних країн Південно-Східної Азії: особливості розвитку та функціонування.
5. Охарактеризувати діяльність провідних інвестиційних банків США та їх функції на ринку капіталу США.

Варіант 9

1. Грошово-кредитне регулювання в зарубіжних країнах: цілі та інструменти.
2. Провідні французькі комерційні банки та процеси диверсифікації в їх діяльності.
3. Японські комерційні банки та їх роль у розвитку кредитної системи країни.
4. Особливості регулювання банківської системи в США. Закон Гласса-Стигола, його роль у формуванні специфіки *американської* моделі банківської системи.
5. Проблеми розвитку фінансових ринків нових індустріальних країн.

Варіант 10

1. Інфляційні процеси у країнах з перехідною економікою й основні заходи антиінфляційної політики.
2. Характерні особливості функціонування провідних французьких ділових банків та їх роль у кредитуванні економіки країни.
3. Доми цінних паперів в Японії та принципи їх функціонування на фінансових ринках країни і світу.
4. Загальна характеристика фінансових інститутів позабіржового фондового ринку США та перспективи його розвитку.
5. Система небанківських фінансових установ у країнах, що розвиваються.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Пояснювальна записка

Результативність самостійної роботи студентів визначається наявністю активних методів її контролю. Використовуються такі види контролю:

- *вхідний контроль* знань та умінь студентів на початку вивчення чергової дисципліни;
- *поточний контроль* — регулярний контроль рівня засвоєння матеріалу на лекціях, практичних і семінарських заняттях; мета — перевірка рівня підготовленості студентів до виконання конкретних навчальних завдань. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається викладачем;
- *рубіжний (модульний) контроль* здійснюється після завершення вивчення певних модулів;
- *підсумковий контроль* проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або на окремих його завершених етапах.

Для досягнення мети та завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати передбачений навчальним планом обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у семінарських заняттях) і пройти поточний контроль у вигляді:

- 1) систематичності та активності роботи на семінарських заняттях протягом семестру;

2) виконання завдань для самостійного опрацювання, зокрема у формі виконання реферативних робіт.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню підлягають:

- рівень знань, засвідчених у відповідях та виступах на семінарських заняттях;
- активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття;
- результати тестового експрес-контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінюванню підлягають:

- самостійне опрацювання тем у цілому або окремих питань дисципліни;
- написання рефератів за темами дисципліни;
- підготовка конспектів навчальних та наукових текстів за темами, погодженими з викладачем;
- переклад іноземних текстів за темами, погодженими з викладачем.

Питання для самостійного вивчення наведено в Розділі “Методичне забезпечення самостійної роботи студентів”.

При виконанні письмових реферативних робіт студентам необхідно проконсультуватися з викладачем (лектором) і узгодити з ним тематику, зміст реферату у вигляді розгорнутого плану та обов’язкові для використання літературні джерела. Кожна реферативна робота повинна дати вичерпну та аргументовану відповідь на визначені в ній питання. Перелік тем рефератів наведено в розділі “Методичне забезпечення самостійної роботи студентів”. Для виконання письмових робіт студенти повинні використовувати рекомендовану літературу та інші заздалегідь погоджені з лектором джерела інформації (Інтернет, періодичні видання, матеріали страхових компаній тощо). Наявність у роботі оригінальних матеріалів, результатів власних аналітичних досліджень та висновків автора є необхідною умовою позитивного оцінювання роботи. Робота захищається студентом після її надання в письмовому вигляді, перевірки та співбесіди з викладачем (лектором).

Студенти, які здійснюють навчання згідно з індивідуальним графіком, виконують три письмові реферативні роботи, теми яких попередньо узгоджуються з викладачем.

Рубіжний (модульний) контроль полягає у виконанні модульних завдань, під час яких оцінюванню підлягають:

- відповідь на теоретичне питання;
- результат тестування;
- рішення задачі.

Модульний контроль здійснюється двічі на семестр на семінарських заняттях у вигляді контрольної роботи за такими розділами і темами дисципліни (див. таблицю).

Умови здійснення модульного контролю з дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”

Номер модуля	Назва модуля і теми	Строки контролю	Форми контролю
I	Основні принципи функціонування грошово-кредитних систем у зарубіжних країнах (теми 1–3 згідно з Тематичним планом дисципліни)	Після вивчення вказаних тем	Контрольна робота
II	Особливості функціонування грошово-кредитних систем окремих зарубіжних країн (теми 4–8 згідно з Тематичним планом дисципліни)	Після вивчення вказаних тем	Контрольна робота

Завдання для модульного контролю складаються з трьох питань:

- для першого модуля завдання включає теоретичне питання, одне тестове завдання (п'ять тестових питань) і одна задача;
- для другого модуля завдання включає теоретичне питання, одне тестове завдання (п'ять тестових питань) і одна задача.

Порядок організації поточного оцінювання знань студентів заочної форми навчання

Для досягнення мети та завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати передбачений навчальним планом обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у семінарських заняттях) і пройти поточний контроль у вигляді виконання домашньої контрольної роботи, вимоги до виконання якої подано у відповідному розділі.

Загальна оцінка результатів контролю

Результати поточного контролю включають всі його складові і оцінюються як задовільні за наявності задовільних оцінок за виконання завдань на семінарських заняттях (для студентів денної форми навчання), виконання домашньої контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання) і модульних завдань. Якщо за результатами поточного контролю знань студент одержав незадовільні оцінки, він не допускається до заліку.

У разі невиконання завдань поточного контролю знань з поважних причин студент має право з дозволу декана скласти їх до останнього семінарського заняття. Порядок складання визначає викладач, який веде семінарські заняття.

Порядок організації підсумкового оцінювання знань студентів

Підсумковий контроль та оцінювання знань студентів здійснюється у формі іспиту. Іспит проводиться у письмовій формі за білетами, укладеними на основі навчальної програми дисципліни та затвердженої кафедрою.

При складанні іспиту студентам пропонується відповісти на питання, наведені в параграфі “Перелік питань до семестрового контролю”. Кожен білет формується викладачем з трьох питань. Перша група питань контролює рівень засвоєння фундаментальних знань, друга група – рівень засвоєння прикладних питань дисципліни і третя група – рівень вміння застосовувати набуті фундаментальні і прикладні знання в реальних ситуаціях (третє питання подається, як правило, у формі задачі). Формування білетів може здійснюватися у вигляді тестових завдань.

Рівень знань оцінюється за п'ятибальною системою, виходячи з таких критеріїв:

1. Оцінка **“Відмінно”** ставиться у випадку, якщо студент дає обґрунтовані, глибокі і теоретично правильні відповіді на поставлені питання; виявляє здібність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, робити логічні висновки і узагальнення; демонструє уміння висловлювати і аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на те чи інше питання; використовує достовірні дані, які підтверджують тези відповіді на питання; демонструє знання законодавчих актів України, інструкцій, підручників, посібників.

2. Оцінка “**Добре**” ставиться у випадку, якщо студент під час розкриття змісту питань допускає незначні помилки при формулюванні термінів і категорій, неточності у використанні цифрового матеріалу, при посиленні на конкретні часові періоди та дати.

3. Оцінка “**Задовільно**” ставиться у випадку, якщо студент неправильно відповів на одне з питань білета або не дав вичерпних і достатньо обґрунтованих відповідей на всі поставлені питання.

4. Оцінка “**Незадовільно**” ставиться у випадку, якщо студент дав неправильні відповіді або зовсім не відповів на два чи три питання. У відповідях на питання відсутні належні докази і аргументи. Зроблені висновки не вичерпні або помилкові.

На підсумкову оцінку впливає неохайне оформлення роботи; порушення логічної послідовності у розкритті сутності питань. При визначенні екзаменаційної оцінки також враховуються результати поточної успішності студента протягом семестру.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет, метод та завдання курсу.
2. Функції грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
3. Поняття моделі кредитно-грошової системи та її структурні елементи.
4. Історичні, географічні, соціально-культурні, економічні фактори, їх вплив на формування моделей грошово-кредитних систем.
5. Фінансові ринки: їх структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
6. Види фінансових посередників та їх функції.
7. Грошово-кредитна політика держави: цілі та інструменти.
8. Грошово-кредитні реформи та їх вплив на розвиток грошово-кредитних систем.
9. Грошова система: поняття, основні елементи та функції.
10. Національна валютна система: поняття та елементи.
11. Інфляційні процеси в економіці зарубіжних країн та грошово-кредитна політика.
12. Ринки грошей, типи та механізми функціонування.
13. Загальні закономірності формування грошових і кредитних систем у період становлення капіталізму.
14. Золотий стандарт і сталість грошово-кредитних систем.

15. Перехід від металевих до паперових грошових систем під час Першої світової війни.
16. Світова економічна криза 1923–1933 рр., її особливості та наслідки для кредитних систем.
17. Закономірності розвитку грошових і кредитних систем у повоєнні роки.
18. Грошові та кредитні системи на сучасному етапі розвитку.
19. Інтегрування національних грошових систем.
20. Західноєвропейська інтеграція, перехід до євро: цілі та основні етапи.
21. Поняття та структура кредитної системи, види кредитних установ.
22. Концентрація і централізація банківського капіталу.
23. Конкуренція у банківській сфері.
24. Універсалізація та інтернаціоналізація банківської діяльності.
25. Банківська криза: поняття, причини, форми й наслідки.
26. Контроль за діяльністю комерційних банків.
27. Основні ознаки моделей банківських систем у країнах з розвинутою ринковою економікою: англійська, американська, німецька та японська моделі.
28. Взаємозв'язок банків із промисловістю та особливості структури фінансового ринку.
29. Інтеграційні процеси і розвиток банківських систем.
30. ФРС і грошовий обіг в США.
31. Національні банки та банки штатів.
32. Комерційні банки США: особливості їх розвитку і функціонування.
33. Закон Гласса-Стигола 1933 р. та його роль у формуванні специфіки американської моделі банківської системи.
34. Позичково-ощадні банки в США та їх діяльність на фінансових ринках.
35. Договірні фінансові установи США та зростання їх ролі.
36. Інвестиційні банки США та їх функції на ринку капіталу США.
37. Моноцентрична модель фондового ринку США.
38. Позабіржовий ринок США.
39. Грошовий обіг у Великій Британії та його регулювання.
40. Стерлінгова зона.
41. Комерційні банки Великої Британії: клірингові банки, облікові банки (вексельні контори).

42. Британські вексельні контори та їх роль на грошовому ринку.
43. Британські торгові доми.
44. Грошова система Німеччини та функції Бундесбанку.
45. Універсальні банки Німеччини та процеси концентрації банківського капіталу.
46. Місце універсальних банків у банківській системі Німеччини.
47. Мережа народних банків та банків Райффайзена.
48. Система ощадкас у Німеччині.
49. Фондовий ринок Німеччини та перспективи його розвитку.
50. Особливості кредитно-грошового регулювання у Франції та функції Банку Франції.
51. Зона франка.
52. Характерні особливості французьких комерційних банків.
53. Провідні французькі комерційні банки.
54. Особливості процесів концентрації банківського капіталу у Франції.
55. Хвилі націоналізації у Франції: чинники та наслідки.
56. Французькі ділові банки та специфіка їх діяльності.
57. Мережа спільного та кооперативного кредитування Франції.
58. Депозитно-консигнаційні каси Франції та їх роль у довгостроковому фінансуванні економіки.
59. Особливості розвитку грошово-кредитної системи Італії.
60. Сучасний стан банківського сектора Італії.
61. Шляхи розвитку кредитної системи Італії.
62. Основні етапи формування єдиної грошової системи Європи.
63. Роль Великобританії у формуванні єдиної економічної системи Європи.
64. Розвиток інтеграційних процесів у Європі в 60–90 роках ХХ ст.
65. Європейський центральний банк і його функції.
66. Японські комерційні банки.
67. Процеси концентрації банківського капіталу в Японії.
68. Роль японських банків у створенні дзайбацу.
69. Головні японські банки, їх роль у фінансуванні економіки.
70. Доми цінних паперів у Японії.
71. Фінансовий ринок Японії
72. Інфляційні процеси в перехідних економіках: чинники та механізми подолання.
73. Формування дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою.

74. Роль і функції центральних банків у країнах з перехідною економікою.
75. Система комерційних банків у країнах з перехідною економікою.
76. Проблеми формування та розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою. Зміст основних етапів еволюції грошової системи Росії.
77. Розвиток кредитної системи Росії та її трансформація в умовах переходу до ринку.
78. Розвиток фінансового ринку в Росії за сучасних умов.
79. Проблеми становлення національних грошових систем у країнах з перехідною економікою.
80. Інфляція та антиінфляційні програми в перехідних економіках.
81. Формування дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою.
82. Роль центрального банку в країнах з перехідною економікою в процесах розвитку кредитної системи.
83. Проблеми формування та розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою.
84. Становлення національної грошової системи та проблеми її стабілізації в нових індустріальних країнах.
85. Центральний банк та особливості регулювання грошово-кредитної системи в нових індустріальних країнах різних регіонів світу.
86. Роль комерційних банків нових індустріальних країн в забезпеченні економічного зростання.
87. Фінансові кризи і реформування фінансових ринків у нових індустріальних країнах.
88. Спільні особливості фінансових систем країн, що розвиваються.
89. Система банків у країнах, що розвиваються.
90. Розвиток ринків капіталу в країнах “третього світу”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Анулова Г. Н.* Денежно-кредитное регулирование: опыт развивающихся стран. — М.: Финансы и статистика, 1991.

2. *Ассонов Г. Ф., Хуторенко О. А., Шаблин А. Н.* Особенности экономической культуры в США, Японии, странах Западной Европы. — М., 1996.
3. *Бойко П. А., Романова И. Н.* Финансовые кризисы 90-х гг. — М., 1999.
4. *Богданов О. С., Сергеев Б. И.* Зарубежные интересы японских банков. — М.: Междунар. отношения, 1991.
5. *Денежное обращение и кредит капиталистических стран* / Под ред. Л. И. Красавиной. — М.: Финансы, 1988.
6. *Деятельность банков: Современный опыт США.* — М., 1992.
7. *Деньги. Кредит. Банки* / Под ред. Е. Ф. Жукова. — М., 1999.
8. *Долан Дж.* Деньги, банки и кредитно-денежная политика. — СПб., 1994.
9. *Иванов В. М., Софіщенко І. Я.* Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. — К.: МАУП, 2001.
10. *Кравець В. М., Кравець М. В.* Західноєвропейський банківський бізнес. — К., 2003.
11. *Кураков Л. П.* Современные банковские системы. — М., 2000.
12. *Матук Ж.* Финансовые системы Франции и других стран. — М., 1996.
13. *Мишкін Ф. С.* Економіка грошей банківської справи і фінансових ринків. — К., 1998.
14. *Миллер Р. Л., Ван-Хуз Д. Д.* Современные деньги и банковское дело. — М., 2000.
15. *Миловидов В. Д.* Современное банковское дело: опыт США. — М.: Изд-во МГУ, 1992.
16. *Нуреев Р. М.* Деньги, банки и кредитно-денежная политика. — М., 1997.
17. *Общая теория денег и кредита* / Под ред. Е. Ф. Жукова. — М., 1999.
18. *Рудый К. В.* Финансовые, денежные и кредитные системы зарубежных стран: Учеб. пособие. — 2-е изд. — М.: Новое знание, 2004. — 400 с.
19. *Строев Е. О.* Экономика Содружества Независимых Государств накануне третьего тысячелетия. — СПб., 1998.
20. *Тодаро М.* Экономическое развитие. — М., 1997.
21. *Усоскин В. М.* Современный коммерческий банк: управление и операции. — М.: Все для Вас, 1993.

22. *Усов В. В.* Деньги. Денежное обращение. Инфляция. — М., 1999.
23. *Федоренко В. М., Федоренко А. В.* Денежное обращение и кредит при капитализме. — К.: Выща шк., 1989.
24. *Шамова І. Н.* Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. — К.: КНЕУ, 2001.

Додаткова

25. *Гальчинський А.* Теорія грошей: Навч. посіб. — К.: Основи, 1996. — 413 с.
26. *Гриценко О.* Гроші та грошово-кредитна політика: Навч. посіб. — К.: Основи, 1996. — 180 с.
27. *Гроші та кредит / За ред. М. Н. Савлука.* — К.: Либідь, 2000.
28. *Жуков Е. Ф.* Инвестиционные институты. — М., 1998.
29. *Лагутін В. Д.* Гроші та грошовий обіг: Навч. посіб. — К.: 1998. — 168 с.
30. *Чухно А. А.* Розвиток теорії грошей та практика регулювання грошового обігу. — К., 1995. — 116 с.

Інформаційні джерела в мережі Інтернет

31. *Національний банк України:* www.bank.gov.ua
32. *Національне бюро економічних досліджень США:* www.nber.org
33. *Міжнародний валютний фонд:* www.imf.org
34. *Світовий банк:* www.wb.org

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Методичні матеріали до практичних та семінарських занять з дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”	4
Плани практичних і семінарських занять	7
Тести для семінарських і практичних занять	10
Методичне забезпечення самостійної роботи студентів	30
Зміст самостійної роботи студентів.....	31
Вказівки до виконання самостійної роботи.....	40
Завдання для самостійних робіт.....	41
Методичне забезпечення контролю знань	44
Питання для самоконтролю	48
Список літератури	51

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *О. А. Залужна*

Зам. № ВКЦ-3468

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП